

2019-03-01

TJÄNSTESKRIVELSE
UBN 2019/101

Utbildningsnämnden

Pedagogisk personal i skola och fritidshem 2018

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I förskoleklassen har drygt åtta av tio lärare legitimation, en minskning från närmare nio av tio lärare. Däremot har Nacka ökat såväl andel legitimerade lärare i grundskolan i minst ett undervisningsämne som andel lärare med pedagogisk högskoleexamen jämfört med 2017 års mätning. Tre fjärdedelar, 75 procent, av Nackas grundskolelärare är legitimerade, men det skiljer sig mellan de kommunala och de fristående grundskolorna. I Nackas gymnasieskolor har totalt sett 87 procent av lärarna legitimation i minst ett undervisningsämne, en ökning med ett par procentenheter jämfört med 2017. Nacka ligger även bra till för måttet andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, 83 procent. I grundsärskolan har 95 procent av lärarna pedagogisk högskoleutbildning och i gymnasiesärskolan är motsvarande andel 68 procent. Andelen anställda i fritidshem med pedagogisk högskoleutbildning har ökat ett par procentenheter till 24 procent, vilket är positivt, men fortfarande lågt.

Ärendet

Uppgifter om pedagogisk personal samlas in i oktober av SCB på Skolverkets uppdrag¹. Under våren publicerar Skolverket den sammanställda statistiken om bland annat tillgången till lärare i förskoleklass, grund- och gymnasieskolan, särskolan samt personal i fritidshemmet. De statistikuppgifter som redovisas i ärendet är dels andel lärare med legitimationskrav i minst ett undervisningsämne², dels andel lärare och personal i fritidshemmet med pedagogisk högskoleutbildning³. I ärendet redogörs också för tillgången till lärare i Nackas skolor jämfört med Stockholms län och riket samt utveckling över tid. Statistiken redovisas även i tabeller, se bilaga.

¹ Per den 15 oktober varje år.

² I statistiken över andel lärare med legitimation och behörighet ingår alla lärare som har fått lärarlegitimation utfärdad till och med den 1 februari 2019.

³ I statistiken över lärarnas pedagogiska högskoleexamen läsåret 2018/19 ingår alla lärare som har tagit ut sin examen senast den 30 juni 2018.

Legitimationskrav

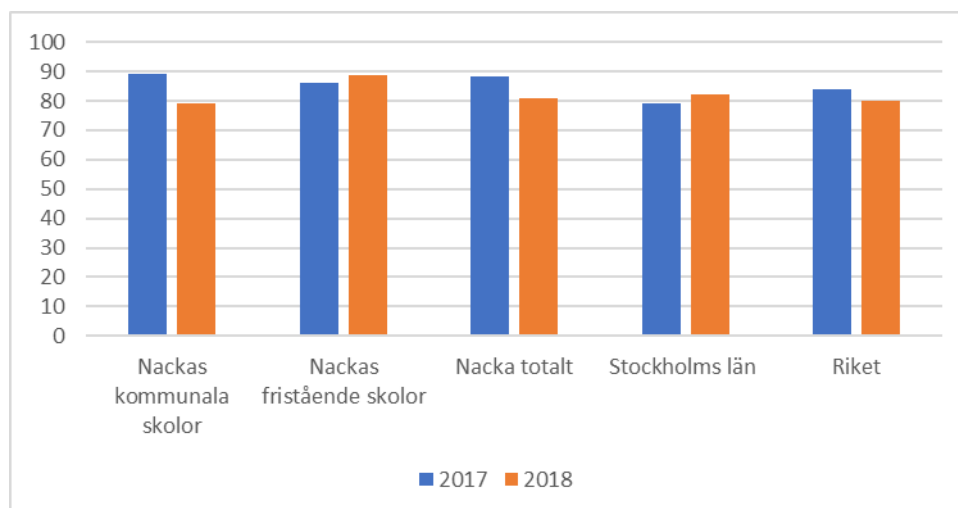
Enligt skollagen ska endast den person som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning få bedriva undervisning. Det finns dock några lärargrupper som är undantagna från legitimationskravet. Det gäller bland annat lärare som undervisar i modersmål, i yrkesämnen i gymnasieskolan samt speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i särskolan. Undantagna är också lärare med utländsk lärarutbildning som undervisar på ett främmande språk samt lärare med särskild pedagogisk utbildning.⁴ För Nacka innebär det senare att Internationella Engelska Skolan (med undantag för år 2015) och Idunskolan (waldorfpedagogik) inte ingår i statistiken som redovisar legitimationskrav.

Från och med den 1 juli 2019 kommer legitimationskravet även att gälla de lärare som undervisar i fritidshemmet.⁵ Från och med år 2021 får endast speciallärare och specialpedagoger med specialisering mot utvecklingsstörning ansvara för undervisning i särskolan.

Förskoleklassen

I förskoleklassen är förskollärare och lärare med legitimation i minst ett undervisningsämne behöriga att undervisa. Jämfört med förra året har andelen behöriga förskollärare och lärare sjunkit från 89 till 81 procent.⁵ Det är de kommunala skolorna som har en betydligt lägre andel 2018. Nacka har 2018 totalt sett en något lägre andel än Stockholms län. Statistiken redovisas inte per skola då förskoleklassen har relativt få lärare.

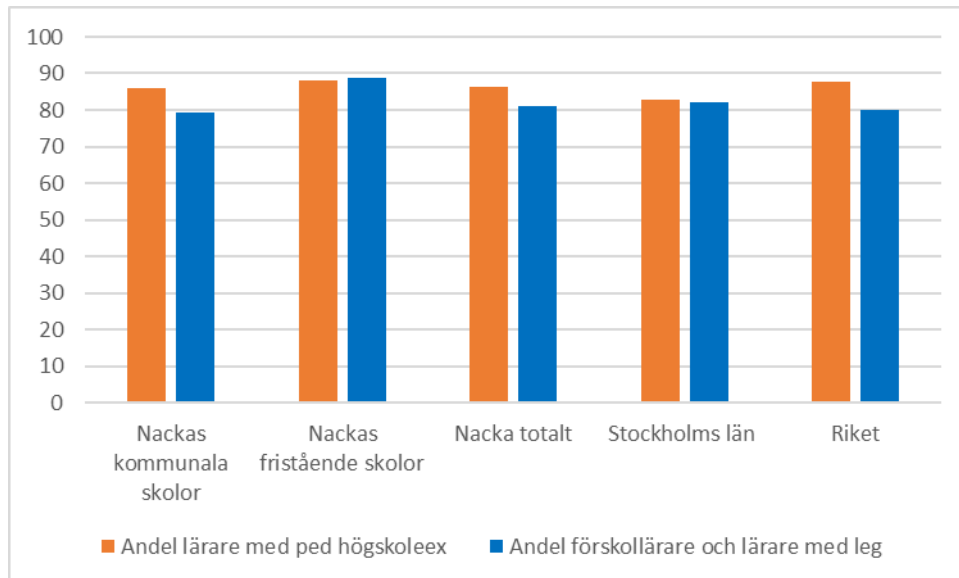
Figur 1: Andel (%) förskollärare och lärare med legitimation åren 2017-2018

⁴ 2 kap 13, 17 och 18 §§ skollagen (2010:800)

⁵ Uppgifterna för förskoleklassen är enbart jämförbara för de två senaste läsåren eftersom definitionerna ändrades från och med läsåret 2017/18.

Figur 2: Andel (%) förskollärare och lärare år 2018 (även i diagrammet på de röda)

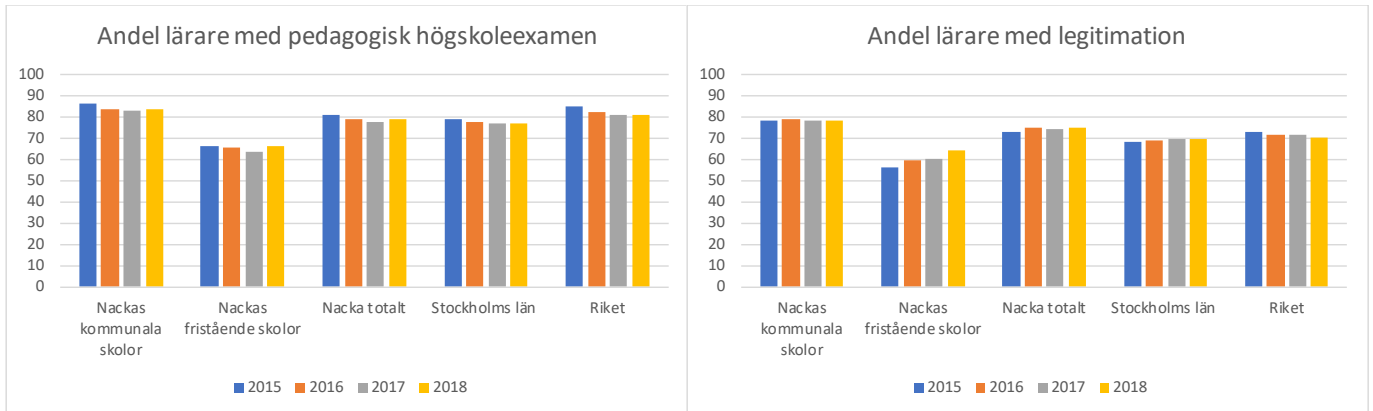
Grundskolan

Tre fjärdedelar, 75 procent, av Nackas lärare är legitimerade, men det skiljer sig mellan de kommunala och de fristående skolorna. Nackas kommunala skolorna har 14 procentenheter högre andel lärare med legitimation än de fristående. I riket är skillnaden 8 procentenheter. Positivt för i år är att andelen har ökat markant för de fristående skolorna jämfört med föregående år. Det är de fristående skolorna som står för Nackas totala ökning i år.

Mellan åren 2015 och 2018 har andelen av Nackas lärare med pedagogisk högskoleexamen och lärare med legitimation vartannat år höjts något och vartannat år sänkts något. Mätningen 2018 visar att andelen har ökat för båda måtten jämfört med förra årets mätning, en dryg procentenhet för det förstnämnda måttet och en halv procentenhet för det andra.

Nacka har totalt sett högre andel lärare med legitimation i förhållande till såväl länet som riket, men en något lägre andel lärare med pedagogisk högskoleutbildning än i riket. I riket har andelen lärare med legitimation sjunkit med närmare en procentenhet, i Stockholms län har andelen sjunkit något.

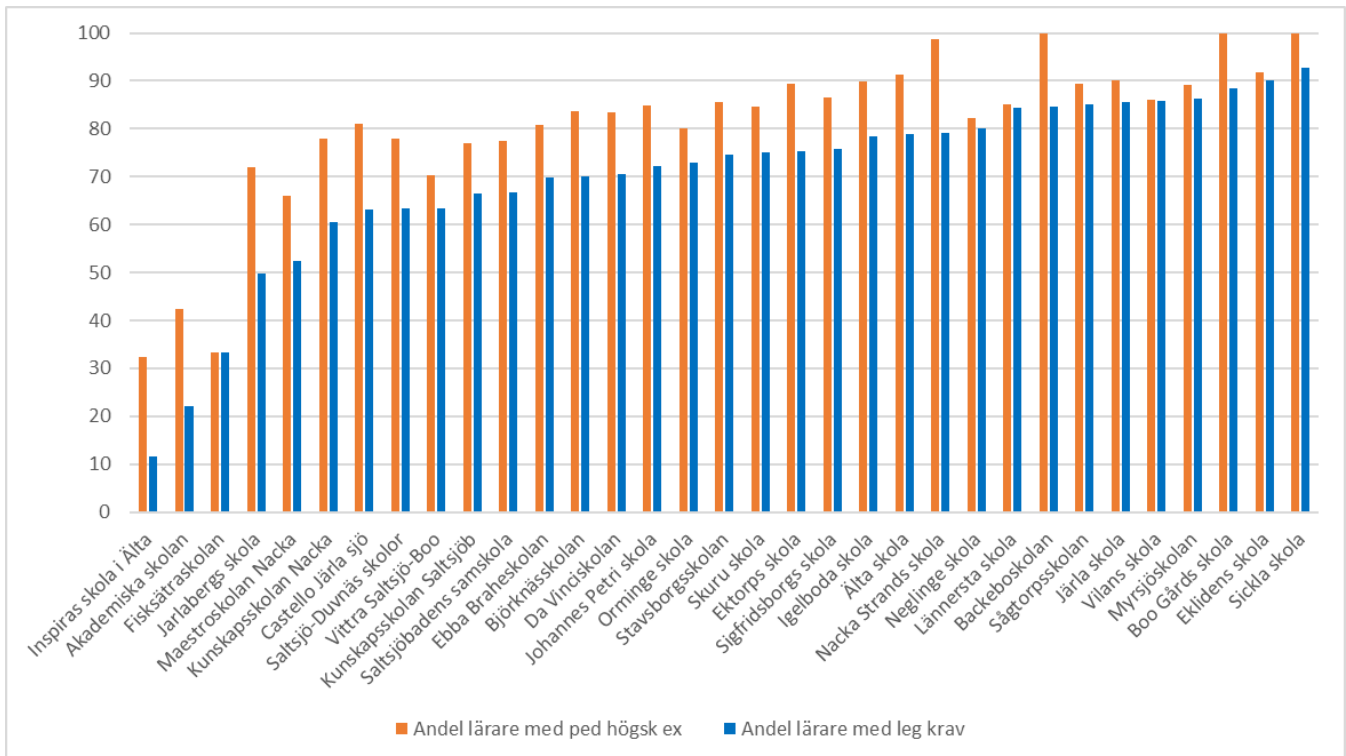
Figur 3: Andel (%) lärare i grundskolan åren 2015-2018

Tillgång till legitimerade lärare per grundskola

Nedanstående diagram visar tillgången till legitimerade lärare per grundskola i Nacka och som diagrammet visar skiljer sig tillgången mellan skolorna. Elva skolor (varav sju fristående) har lägre andel än 70 procent, vilket är en minskning från femton skolor jämfört med förra årets mätning. Gemensamt för de fem skolorna är att de är relativt små och totalt sett har få lärare med legitimation. De flesta skolorna har dock en relativt hög andel lärare med pedagogisk högskoleexamen.

Figur 4: Andel (%) lärare per grundskola år 2018. Inga uppgifter finns för Lilla Nacka.

Gymnasieskolan

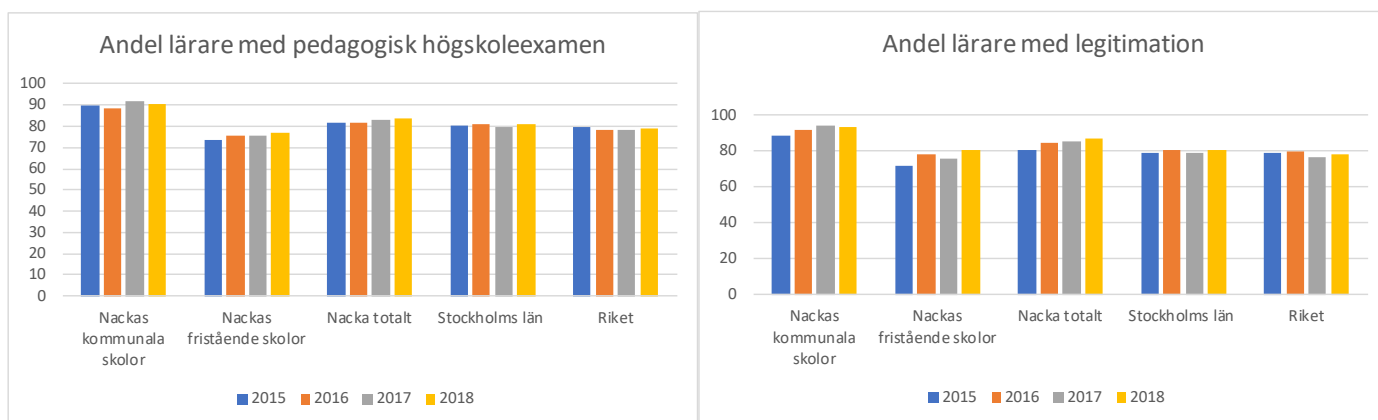
Nackas gymnasieskolor har totalt sett en hög andel lärare med legitimation, 87 procent, vilket är en ökning med närmare två procentenheter jämfört med förra års mätning.

Drygt nio av tio lärare i de kommunala gymnasieskolorna har lärarlegitimation (93 procent), andelen har sjunkit något jämfört med förra året. Även andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning har sjunkit något för de kommunala skolorna, men båda måtten ligger fortsatt kvar på en hög nivå. För yrkeslärare i gymnasieskolan finns inget legitimationskrav och därför är båda måtten särskilt intressant att redovisa.

Liksom för grundskolan har andelen lärare med legitimation ökat för de fristående skolorna jämfört med förra året. Även andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning har ökat. Det är fortfarande skillnad mellan de kommunala och fristående gymnasieskolorna. De kommunala skolorna har 12 procentenheter högre andel legitimerade lärare än de fristående och det är samma skillnad som i riket.

Totalt sett har Nackas gymnasieskolor en högre andel utbildade och legitimerade lärare än både Stockholms län och riket. Stockholms län och riket visar dock en förbättring för båda måtten jämfört med förra årets mätning. Jämfört med grundskolan har Nackas gymnasieskolor en mer stabil positiv utveckling över tid.

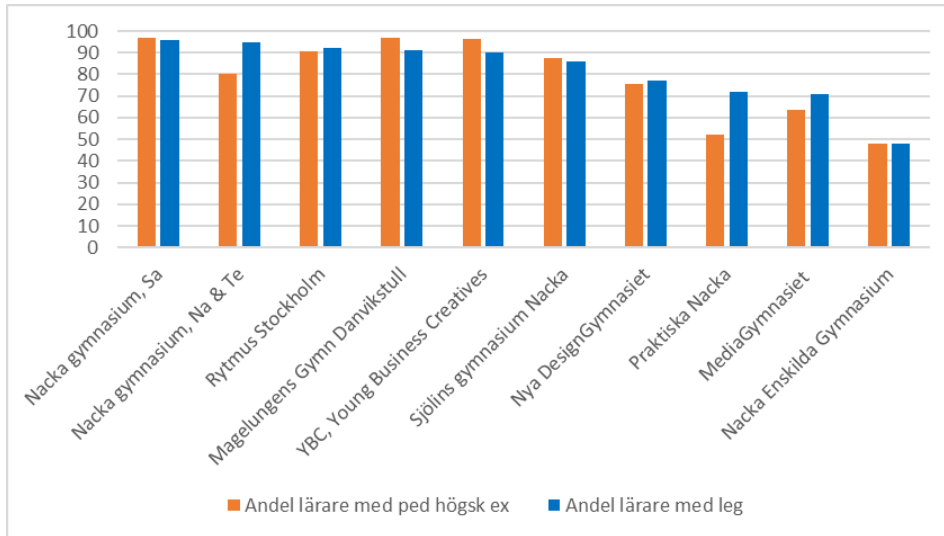
Figur 5: Andel (%) lärare i gymnasieskolan åren 2015-2018

Tillgång till lärare per gymnasieskola

Fem av de tio gymnasieskolorna har minst 90 procent legitimerade lärare och fyra av dem har över 70 procent. På Nacka gymnasiums båda enheter har nästan samtliga lärare legitimation och på Nacka Enskilda gymnasium har knappt hälften av lärarna legitimation. Skolorna skiljer sig storleksmässigt åt.

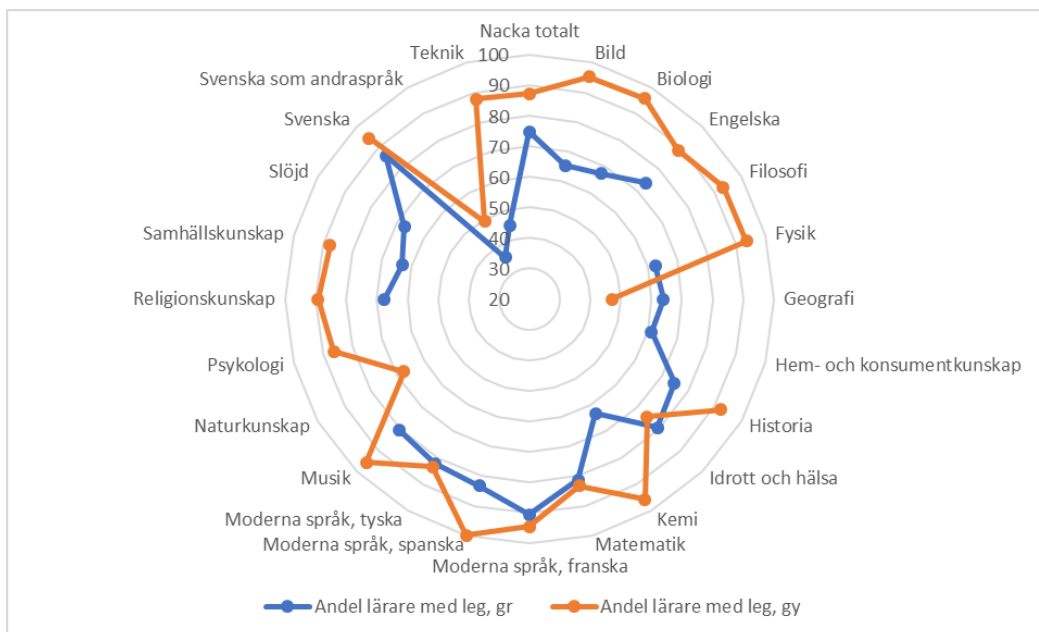
Figur 6: Andel (%) lärare i Nackas gymnasieskolor år 2018

Legitimerade lärare per ämne i grund- och gymnasieskolan

Nedanstående figur illustrerar skillnader och likheter i tillgången till legitimerade lärare per ämne i grundskolan och gymnasieskolan. I grundskolan är tillgången till legitimerade lärare högst i franska och svenska, och lägst i svenska som andraspråk och teknik. I gymnasieskolan har många ämnen en hög andel legitimerade lärare; spanska, biologi, musik, kemi, franska och bild som alla har 95 procent eller högre andel. Lägst andel är det i geografi och svenska som andraspråk.

Figur 7: Andel (%) legitimerade lärare per ämne i grund- och gymnasieskolan, år 2018

Grundskolan och gymnasieskolan

I Nackas grundskolor har 95 procent av lärarna pedagogisk högskoleutbildning och knappt 28 procent har specialpedagogisk lärarutbildning. I Stockholms län har 73 procent pedagogisk högskoleexamen och 19 procent specialpedagogisk lärarutbildning och i riket är motsvarande andelar 83 respektive 27 procent.

I gymnasieskolan har 68 procent av lärarna pedagogisk högskoleutbildning, vilket är lägre än både länets 72 procent och rikets 81 procent. Ingen lärare i Nackas gymnasieskolor har specialpedagogisk högskoleexamen att jämföras med Stockholms län som har drygt 14 procent och riket som har 25 procent.

Nackas grundskola och gymnasieskola är små skolformer med få lärare.

Fritidshemmet

Andelen personal med pedagogisk högskoleutbildning har ökat ett par procentenheter jämfört med förra året och är nu 24 procent. De senaste åren har andelen sjunkit, inte bara i Nacka utan även i Stockholms län och i riket, årets ökning är därför mycket positiv. I Stockholms län är andelen i år 22 procent och i riket 37 procent.

Andelen med pedagogisk högskoleutbildning i Nackas fristående skolor har varierat mellan åren, men då det är relativt få anställda kan svängningarna andelsmässigt bli ganska stora.

Skolverket redovisar inte statistiken per skola, men utbildningsenheten beställer den av SCB och materialet är ett av underlagen som används vid kvalitetssamtalen med chefer och huvudmän och uppgiften per skola redovisas också i Jämföraren.

Skolverket redovisar även antalet elever per heltidstjänst, i Nacka går det 19,4 elever på en heltidstjänst. I Stockholms län är motsvarande siffra 13,4 och i riket 20,5.

Tabell 1: Antal anställda i fritidshem samt andel (%) med pedagogisk högskoleutbildning, åren 2015-2018

År	Grundskolan	Anställda	
		Antal heltids- tjänster	Andel personal med ped högsk ex
2015	Nacka kommunala	257	30
	Nacka fristående	44	10
	Nacka totalt	301	27
	Stockholms län	5 922	25
	Riket	21 124	47
2016	Nacka kommunala	241	27
	Nacka fristående	36	16
	Nacka totalt	277	26
	Stockholms län	6 053	23
	Riket	22 049	42
2017	Nacka kommunala	239	25
	Nacka fristående	59	8
	Nacka totalt	298	22
	Stockholms län	6 054	22
	Riket	23 150	39
2018	Nacka kommunala	248	26
	Nacka fristående	64	13
	Nacka totalt	312	24
	Stockholms län	6 282	22
	Riket	23 852	37

Utbildningsenhetens kommentarer

Utbildningsenheten kan konstatera att totalt sett har Nackas grund- och gymnasieskolor god tillgång till legitimerade lärare jämfört med både Stockholms län och riket. Det finns dock en handfull skolor som har en låg andel legitimerade lärare.

I de kvalitetssamtal med rektorerna som utbildningsenheten genomförde under hösten fick skolor med låg andel legitimerade lärare berätta om orsakerna. Några rektorer uppgav att de försökte rekrytera legitimerade lärare men att de upplevde det som svårt. Svårigheterna bestod bland annat i att skolan har ett mindre attraktivt läge kommunikationsmässigt sett, att en liten skola har svårt att erbjuda heltidstjänster i alla ämnen och att rektorer för fristående skolor upplever det som svårt att konkurrera lönemässigt jämfört med de kommunala skolorna. Utbildningsenheten menar att trots att alla skolor erhåller lika ersättning, så kan större skolor ha vissa stordriftsfördelar. Flera rektorer uppgav att de

har lärare under utbildning och att läget kommer att förbättras, några kände inte igen sig i statistiken.

Nationellt sett är andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen låg i såväl grundskolan som i gymnasieskolan och Nacka är inget undantag. År 2021 kommer legitimationskrav även i särskolan och med tanke på hur låg andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen som i dag arbetar i särskolan, kommer lagkravet bli svårt att uppfylla.

Det kommer också att bli svårt för skolorna att uppfylla lagkravet om legitimerade lärare som ska bedriva undervisning i fritidshemmet från den 1 juli i år. Det gäller inte bara Nackas skolor utan även nationellt sett.

Utbildningsenheten kommer i höstens kvalitetssamtal med huvudmännen för Nackas förskolor och skolor att lyfta frågan om lärartillgången.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inte några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

En av de mest avgörande faktorerna för elevernas skolframgång är tillgången till utbildade och engagerade lärare. Andelen legitimerade lärare är därför ett viktigt kvalitetsmått.

Bilagor

Bilaga. Tabeller

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Lotta Valentin
Enhetschef
Utbildningsenheten

Bilaga – tabeller

Figur 8: Lärare i FÖRSKOLEKLASSEN, åren 2017-2018

År	Förskoleklassen	Lärare		Förskollärare och lärare med legitimationskrav i minst ett undervisningsämne	
		Antal heltids-tjänster	Andel lärare med ped högsk ex	Antal heltids-tjänster	Andel lärare med leg
2017	Nacka kommunala	61	89	57	89
	Nacka fristående	15	85	15	86
	Nacka totalt	76	88	71	89
	Stockholms län	1 300	83	1 180	79
	Riket	6 467	87	5 979	84
2018	Nacka kommunala	66	86	63	79
	Nacka fristående	16	88	14	89
	Nacka totalt	82	86	76	81
	Stockholms län	1 380	83	1 036	82
	Riket	6 606	88	1 256	80

Figur 9: Lärare i GRUNDSKOLAN åren 2015-2018

År	Grundskolan	Lärare		Lärare med legitimationskrav i minst ett undervisningsämne	
		Antal heltids-tjänster	Andel lärare med ped högsk ex	Antal heltids-tjänster	Andel lärare med leg
2015	Nacka kommunala	682	86	469	78
	Nacka fristående	241	67	93	56
	Nacka totalt	923	81	768	73
	Stockholms län	18 132	79	14 750	68
	Riket	80 515	85	71 067	73
2016	Nacka kommunala	705	84	603	79
	Nacka fristående	245	65	163	60
	Nacka totalt	950	79	765	75
	Stockholms län	18 278	78	15 168	69
	Riket	85 272	82	74 368	71
2017	Nacka kommunala	710	83	629	78
	Nacka fristående	259	64	184	60
	Nacka totalt	969	78	813	74
	Stockholms län	18 485	77	15 361	70
	Riket	86 807	81	75 747	71
2018	Nacka kommunala	711	84	624	78
	Nacka fristående	294	67	207	64
	Nacka totalt	1 004	79	831	75
	Stockholms län	18 926	77	15 490	70
	Riket	88 193	81	76 483	71

Figur 10: Lärare i GYMNASIESKOLAN åren 2015-2018. Från och med 2017 inkluderas lärare som undervisar på introduktionsprogram i statistik om legitimationskrav.

År	Gymnasieskolan	Lärare		Lärare med legitimationskrav i minst ett undervisningsämne	
		Antal heltids-tjänster	Andel lärare med ped högsk ex	Antal heltids-tjänster	Andel lärare med leg
2015	Nacka kommunala	148	90	111	88
	Nacka fristående	153	74	102	72
	Nacka totalt	300	82	214	81
	Stockholms län	4 957	80	2 622	79
	Riket	27 245	80	15 450	79
2016	Nacka kommunala	142	89	101	92
	Nacka fristående	162	75	105	78
	Nacka totalt	304	82	206	85
	Stockholms län	5 067	81	3 351	81
	Riket	28 845	79	15 650	80
2017	Nacka kommunala	145	92	115	94
	Nacka fristående	164	75	109	76
	Nacka totalt	309	83	224	85
	Stockholms län	5 264	80	3 765	79
	Riket	29 619	78	18 802	77
2018	Nacka kommunala	146	90	119	93
	Nacka fristående	164	77	115	81
	Nacka totalt	310	83	233	87
	Stockholms län	5 208	81	3 731	81
	Riket	29 518	79	18 560	79

Figur 11: Lärare med legitimationskrav per ämne i Nackas GRUND- och GYMNASIESKOLOR, år 2018. Färgkodningen visar inbördes förhållande av låg (röd) och hög (grön) andel.

Ämne	Lärare med legitimationskrav i NACKAS GRUNDSKOLOR		Lärare med legitimationskrav i NACKAS GYMNASIESKOLOR	
	Antal heltids-tjänster	Andel med leg, gr	Antal heltids-tjänster	Andel med leg, gy
Nacka totalt	831	75	233	87
Bild	30	65	4	95
Biologi	26	67	5	96
Engelska	67	74	27	89
Filosofi			1	93
Fysik	25	63	7	94
Geografi	26	64	2	47
Hem- och konsumentkunskap	17	61		
Historia	26	75	14	92
Idrott och hälsa	59	79	12	74
Kemi	24	63	5	96
Matematik	143	81	36	83
Moderna språk, franska	9	91	3	95
Moderna språk, spanska	20	83	6	100
Moderna språk, tyska	5	82	3	83
Musik	35	81	31	96
Naturkunskap			8	68
Psykologi			4	86
Religionskunskap	25	68	8	89
Samhällskunskap	27	63	17	88
Slöjd	51	67		
Svenska	176	86	30	94
Svenska som andraspråk	17	36	9	49
Teknik	24	45	2	88

Figur 12: Lärare per GRUNDSKOLA i Nacka, år 2018. Färgkodningen visar inbördes förhållande av låg (röd) och hög (grön) andel. På grund av bortfall vid insamlingsarbetet bortfallskorrigeras lärarstatistiken. Eventuella skillnader vid summering från skolnivå till kommunnivå beror på att sk korrigeringsposter lagts till för att kompensera bortfallet. Centrumskolans redovisning är inte med här.

Grundskolor i Nacka	Huvudman	Lärare		Lärare med legitimationskrav i minst ett undervisningsämne	
		Antal heltids-tjänster	Andel med ped högsk ex	Antal heltids-tjänster	Andel med leg
Akademiska skolan	Frihab AB	12	42	12	22
Backeboskolan	Backeboskolan ekon förening	10	100	9	85
Björknässkolan	Nacka kommun	68	84	68	70
Boo Gårds skola	Nacka kommun	26	100	26	88
Castello Järla sjö	Pysslingen Försk och Skolor AB	17	81	16	63
Da Vinciskolan	Davi Skolan AB	10	84	10	71
Ebba Braheskolan	Ebba Braheskolan AB	18	81	18	70
Eklidens skola	Nacka kommun	68	92	61	90
Ektorps skola	Nacka kommun	27	89	24	75
Fisksätterskolan	Nacka kommun	3	33	3	33
Idunskolan	Idunstiftelsen för Waldorfped	20	.		
Igelboda skola	Nacka kommun	20	90	17	79
Inspiras skola i Älta	Inspira Förskolor & Skolor AB	6	32	6	12
Internat Engelska skolan Na	Internat Engelska Skolan i Sve AB	55	.		
Jarlabergs skola	Nacka kommun	9	72	9	50
Johannes Petri skola	Pysslingen Försk och Skolor AB	52	85	49	72
Järla skola	Nacka kommun	38	90	32	86
Kunskapsskolan Nacka	Kunskapsskolan i Sverige AB	26	78	25	61
Kunskapsskolan Saltsjöb	Kunskapsskolan i Sverige AB	23	77	22	67
Lilla Nacka Skola	Lilla Nacka AB				
Lännersta skola	Pysslingen Försk och Skolor AB	14	85	12	84
Maestroskolan Nacka	Maestro Svindersvik AB	13	66	12	52
Myrsjöskolan	Nacka kommun	78	89	71	86
Nacka Strands skola	Pysslingen Försk och Skolor AB	4	99	4	79
Neglinge skola	Nacka kommun	17	82	16	80
Orminge skola	Nacka kommun	27	80	25	73
Saltsjöbadens samskola	Nacka kommun	41	78	39	67
Saltsjö-Duvnäs skolor	Nacka kommun	22	78	20	63
Sickla skola	Nacka kommun	27	100	25	93
Sigfridsborgs skola	Nacka kommun	34	87	34	76
Skuru skola	Nacka kommun	47	85	40	75
Stavsbergsskolan	Nacka kommun	38	86	35	75
Sågtorpsskolan	Nacka kommun	29	90	28	85
Vilans skola	Nacka kommun	16	86	14	86
Vittra Saltsjö-Boo	Vittraskolorna AB	13	70	11	64
Älta skola	Nacka kommun	28	91	28	79

* Skolan har många lärare med utländsk lärarutbildning.

** Skolor med waldorfpedagogik och lärare med utländsk lärarutbildning som undervisar på ett främmande språk omfattas ej av legitimationskravet.

Figur 13: per GYMNASIESKOLA i Nacka, år 2018. Färgkodningen visar inbördes förhållande av låg (röd) och hög (grön) andel. På grund av bortfall vid insamlingsarbetet bortfallskorrigeras lärarstatistiken. Eventuella skillnader vid summering från skolnivå till kommunnivå beror på att sk korrigeringsposter lagts till för att kompensera bortfallet.

Gymnasieskolor i Nacka	Huvudman	Lärare		Lärare med legitimationskrav i minst ett undervisningsämne	
		Antal heltids-tjänster	Andel med ped högsk ex	Antal heltids-tjänster	Andel med leg
Magelungens Gymn Danvikstull	Magelungen Utveckling AB	15	97	6	91
MediaGymnasiet	MediaGymn Nacka Strand AB	25	64	14	71
Nacka Enskilda Gymnasium	Nacka Enskilda Gymnasium AB	7	48	6	48
Nacka gymnasium, Na & Te	Nacka kommun	57	80	43	95
Nacka gymnasium, Samhälle	Nacka kommun	64	97	43	96
Nya DesignGymnasiet	Nya Designgymn i Nacka AB	14	76	8	77
Praktiska Nacka	Praktiska Sverige AB	27	52	9	72
Rytmus Stockholm	Rytmus AB	57	90	46	92
Sjölin's gymnasium Nacka	Sjölin's Gymnasium AB	19	88	16	86
YBC, Young Business Creatives	Nacka kommun	25	97	18	90